

ПРИКАЗ

ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ („Службени гласник Републике Србије“, број 92/2023 од 27.10.2023. године)

Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник РС", број 92/2023, даље: **Измене и допуне Закона**) ступио је на снагу 04.11.2023. године.

Доношење Измена и допуна Закона било је неопходно ради усклађивања Закона о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник РС", бр. 55/13, 101/17, 27/18 - др. закон, 6/20, 52/21, 129/21 и 129/21 - др. закон) са Законом о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", број 92/2023).

Изменама и допунама Закона извршено је термилошко усклађивање и усклађивање са појединим, новим, решењима и институтима, које прописује Закон о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, посебно везано за:

- оцењивање ученика;
- рокове полагања завршног испита за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у трогодишњем трајању, матурског испита за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању, завршног испита средњег стручног образовања и васпитања и стручне, уметничке и опште матуре (измене које се односе на члан 7. Закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању („Службени гласник РС”, број 52/21);
- јавне исправе које издаје средња школа;
- специфичности средње школе основане за потребе унутрашњих послова.

ПРИКАЗ ИЗМЕНА И ДОПУНА

У даљем тексту даћемо приказ **свих** измена и допуна које прописују Измене и допуне Закона.

1. Додатна подршка у образовању и васпитању

Члан 1.

У Закону, у члану 12. став 6. мења се и гласи:

"Додатну подршку из става 4. овог члана могу да пружају и установе које су, у складу са законом, стекле статус модел установе у спровођењу инклузивног образовања и васпитања."

Ст. 7-9. бришу се.

Ове измене имају за сврху да се обезбеди додатна подршка у реализацији превенције и заштите од насиља и дискриминације од стране усанова образовања и васпитања које су развиле добре праксе, с обзиром да је таква подршка може бити од изузетног значаја за развој механизма превенције и интервенције у ситуацијама насиља и дискриминације.

Наведеном изменом препознаје се улога модел усанова, између осталог, развој, подржавање, промовисање и преношење примера изузетне образовне праксе у различитим областима, укључујући и превенцију насиља и недискриминацију.

2. Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања

Члан 2.

У члану 17. став 1. мења се и гласи:

"Програм заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програми превенције других облика ризичног понашања, као што су, нарочито, употреба алкохола, дувана, психоактивних супстанци, зависност од интернета, видео игрица и игара на срећу, малолетничка деликвенција, саставни су део школског програма и остварују се у складу са Законом."

Ст. 4-6. бришу се.

Брисање одредаби које се односе на листу лица обучених за превенцију и интервенцију у случају насиља, злостављања и занемаривања и других облика ризичног понашања и листу школа које су својим активностима постале примери добре праксе, извршено је у складу са мишљењем Државне ревизорске институције.

Министарство просвете ће прикупљати примере добре праксе и упућивати установе на хоризонтално учење и размену без прављења посебне листе установа.

3. Настава за ученике на кућном и болничком лечењу, настава код куће и настава на даљину

Члан 3.

У члану 27. после става 17. додаје се став 18, који гласи:

"Средња школа основана за потребе унутрашњих послова не организује наставу за ученике на кућном и болничком лечењу, наставу код куће и наставу на даљину."

Ова допуна односи се на изузеће средње школе основане за потребе унутрашњих послова, да организује наставу за ученике на кућном и болничком лечењу, наставу код куће и наставу на даљину, због њене специфичности.

4. Број ученика у одељењу

Члан 4.

У члану 29. у ставу 1. речи: "до 30 ученика" замењују се речима: "до 28 ученика".

Смањује се број ученика у одељењу са 30 ученика на 28 ученика, односно настава се изводи у одељењу до 28 ученика.

5. Практична настава и професионална пракса

Члан 5.

У члану 30. у ставу 4. после речи: "заштита" тачка се замењује запетом и додају се речи: "као ни министарство надлежно за унутрашње послове код ког се реализује практична настава (и професионална пракса) за ученике средње школе основане за потребе унутрашњих послова."

Уређено је да се послодавцем, код кога се остварује (делом) практична настава и професионална пракса, не сматра (пored здравствене установе и установе социјалне заштите чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе, код које се реализује практична настава и професионална пракса за образовне профиле у подручју рада здравство и социјална заштита) и Министарство надлежно за унутрашње послове као послодавац код ког се реализује практична настава (и професионална пракса) за ученике срење школе основане за потребе унутрашњих послова.

6. Редован и ванредан ученик

Члан 6.

У члану 40. после става 4. додаје се став 5, који гласи:

"Изузетно од ст. 1-3. овог члана, ученик средње школе основане за потребе унутрашњих послова може стицати образовање само у својству редовног ученика."

Ученик средње школе основане за потребе унутрашњих послова, због специфичности ове школе, може стицати средње образовање само у својству редовног ученика, што је специфичност у односу на ученика средње школе, који може да стиче средње образовање и у својству ванредног ученика.

Члан 7.

У члану 41. став 5. брише се.

Бришу се одредбе којима је било прописано да ванредни ученик који је то својство стекао уписом у школу не може да завршити започети разред у року краћем од годину дана, јер су ове одредбе биле у супротности са одредбама става 4. истог члана, односно са одредбама да ванредни ученик има право да се упише у одговарајући разред у току школске године.

7. Исписивање из школе и поновно уписивање у школу

Члан 8.

Члан 43. мења се и гласи:

"Члан 43

Редован ученик, његов родитељ, односно други законски заступник може да поднесе писмени захтев за издавање исписнице, у току школске године.

Ученик из става 1. овог члана може да се упише у другу школу у року од седам дана од дана уручења исписнице.

Ученик из става 1. овог члана, који се не упише у школу у прописаном року, има право да наредне школске године изврши поновни упис у исту школу и у исти разред, осим ученика средње школе основане за потребе унутрашњих послова.

Уколико у току трајања васпитно-дисциплинског поступка ученик средње школе, родитељ, односно други законски заступник поднесе захтев да се ученик испише из школе, школа ће донети решење којим се издавање исписнице одлаже до окончања васпитно-дисциплинског поступка, у складу са Законом.

На решење из става 4. овог члана ученик, његов родитељ, односно други законски заступник, нема право жалбе али има право на судску заштиту у управном спору.

Решење из става 4. овог члана школа доноси у року од два радна дана од дана подношења захтева.

Приликом уписивања ученика у другу школу у току школске године, подаци о изреченим васпитним и васпитно-дисциплинским мерама морају бити унети у одговарајући део обрасца исписнице.

Школа у којој ученик наставља школовање је у обавези да прати понашање ученика и спроводи појачан васпитни рад, у складу са Законом."

Овим изменама извршено је усклађивање за Законом о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања.

Прописано је право ученика на издавање исписнице и упис у другу школу. Ученик који се не упише у другу школу у року од седам дана од дана уручења исписнице има право да наредне школске године изврши поновни упис у исту школу и у исти разред. Ово право немају ученици средње школе основане за потребе унутрашњих послова.

Уколико у току трајања васпитно-дисциплинског поступка ученик, родитељ, односно други законски заступник, поднесе захтев да се ученик испише из школе, школа ће донети решење којим се издавање исписнице одлаже до окончања васпитно-дисциплинског поступка, на које ученик, његов родитељ, односно други законски заступник, нема право жалбе али има право на судску заштиту у управном спору.

Подаци о изреченим васпитним и васпитно-дисциплинским мерама морају бити унети у одговарајући део обрасца исписнице, приликом уписивања ученика у другу средњу школу у току школске године. Школа у којој ученик наставља школовање у обавези је да прати понашање ученика и спроводи појачан васпитни рад у складу са законом.

8. Успех ученика и оцена

Члан 9.

У члану 49. став 5. после речи: "недовољан (1)" запета се замењује тачком, а речи: "а све оцене су осим оцене недовољан (1) прелазне." замењују се речима: "Оцена недовољан (1) није прелазна."

Став 10. мења се и гласи: "

Досадашњи ст. 11-14. постају ст. 12-15.

Владање ученика оцењује се бројчано у току првог и другог полугодишта и на крају школске године и утиче на општи успех."

После става 10. додаје се нови став 11. који гласи: "Ученик се оцењује најмање два пута у полугодишту из владања."

Извршено је усклађивање оцењивања владања са Законом о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања.

Према новим одредбама владање ученика оцењује се бројчано у току првог и другог полугодишта, најмање два пута у полугодишту, и на крају школске године и утиче на општи успех.

Претходним одредбама, које су измењене, било је прописно да се оцена из владања током године изражавала описно (примерно, врло добро, добро, довољно и незадовољавајуће).

9. Ослобађање од наставе физичког васпитања

Члан 10.

Члан 50. мења се и гласи:

"Члан 50

Ученик може бити привремено или за одређену школску годину ослобођен од практичног дела наставе физичког, односно физичког и здравственог васпитања у целини или делимично, осим ученика средње школе основане за потребе унутрашњих послова.

Директор доноси одлуку о ослобађању ученика од практичног дела наставе физичког, односно физичког и здравственог васпитања на основу предлога изабраног лекара.

Ученик који је ослобођен практичног дела наставе физичког, односно физичког и здравственог васпитања оцењује се на основу теоријских знања, у складу са програмом предмета."

Овим одредбама јасно је уређен поступак ослобађања од практичног дела наставе физичког, односно физичког и здравственог васпитања у целини или делимично.

Одлуку о ослобађању ученика од практичног дела наставе физичког, односно физичког и здравственог васпитања, на основу предлога изабраног лекара, доноси директор (раније одлуку доносило наставничко веће).

Ученик који је ослобођен практичног дела наставе физичког, односно физичког и здравственог васпитања оцењује се на основу теоријских знања, у складу са програмом предмета (раније одлуку о оцењивању доносило је наставничко веће).

Од ових одредби изузети су, односно ове одредбе не односе се на ученике средње школе основане за потребе унутрашњих послова, због специфичности школе.

10. Завршавање школовања у краћем року

Члан 11.

У члану 51. став 1. после речи: "предвиђеног" тачка се замењује запетом и додају се речи: "осим ученика средње школе основане за потребе унутрашњих послова."

Одредбе да ученик који постиже изузетне резултате у учењу има право да заврши школовање у року краћем од предвиђеног, не односе се на ученике средње школе основане за потребе унутрашњих послова, због специфичности ове врсте школе.

11. Општи успех ученика

Члан 12.

У члану 52. став 1. реч: "предмета" замењује се речима: "обавезних предмета, изборних програма изузев верске наставе и грађанског васпитања".

Овим изменама извршено је термилошко усклађивање са Законом о основама система образовања и васпитања, односно општи успех ученика утврђује се на крају првог и другог полугодишта на основу аритметичке средине прелазних закључних бројчаних оцена из обавезних предмета, изборних програма, изузев верске наставе и грађанског васпитања, и оцене из владања.

12. Поправни испит

Члан 13.

У члану 56. став 2. речи: "који полаже поправни испит у августовском испитном року," замењује се речима: "из става 1. овог члана".

Овим изменама обезбеђено је да сви ученици који полажу поправни испит, без обзира да ли тај испит полажу у јунском или августовском року, имају право на припремну наставу, у складу са законом (до сада је припремна настава била организована само за ученике који полажу поправни испит у августовском испитном року).

13. Тестирање ученичких постигнућа

Члан 14.

Наслов изнад члана 57а и члан 57а мења се и гласи:

"Државна и међународна испитивања

Члан 57а

Школа је дужна да обезбеди тестирање ученичких постигнућа на државним испитивањима, као и на међународним испитивањима на која се држава обавезала уговорима.

Ближе услове за спровођење испитивања из става 1. утврђује министар."

Ова измена је извршена због термилошког усклађивања са Законом о основном образовању и васпитању.

14. Испити којима се завршава средње образовање и васпитање

Члан 15.

У члану 58. после става 1. додаје се нови став 2, који гласи:

"Ученици средњих богословских школа традиционалних цркава и верских заједница могу да приступе полагању испита којим се завршава средње образовање, и то полагањем српског, односно матерњег језика и књижевности и два предмета са листе општеобразовних предмета."

Досадашњи ст. 2-4. постају ст. 3-5.

У досадашњем ставу 2. који постаје став 3. речи: "Испити из става 1. овог члана" замењују се речима: "Испити из ст. 1. и 2. овог члана".

Ради безбеђивања једноксти у стицању образовања, допуном наведеног члана омогућено је да ученици средњих богословских школа традиционалних цркава и верских заједница могу да приступе полагању испита којим се завршава средње образовање, и то полагањем српског, односно матерњег језика и књижевности и два предмета са листе општеобразовних предмета.

15. Право на полагање опште матуре

Члан 16.

У члану 60. после става 4. додаје се став 5, који гласи:

"Право на полагање опште матуре има и лице које је завршило програм из члана 63а став 1. овог закона."

Овим изменама прописано је да општу матуру полаже, поред ученика након завршеног четвртог разреда средњег општег образовања и васпитања у гимназији, ученика након завршеног четвртог разреда средњег стручног, односно уметничког образовања у складу са програмом опште матуре и лице, односно може да буде полазник програма за полагање опште матуре, и лице које је завршило средње стручно образовање у трогодишњем трајању, лице које је стекло квалификацију на нивоу 3 нокс у неформалном образовању, лице коме је призната еквиваленција, у складу са чланом 35а Закона о националном оквиру квалификација ("Сл. гласник РС", бр. 27/2018, 6/2020, 129/2021 - др. закон и 76/2023).

16. Програм стручне и уметничке матуре

Члан 17.

У члану 62. став 1. реч: "стручних" брише се, а после речи: "васпитања" тачка се замењује запетом и додају се речи: "у складу са стандардом квалификације."

У ставу 2. реч: "уметничких" брише се, а после речи: "васпитања" тачка се замењује запетом и додају се речи: "у складу са стандардом квалификације."

Ове измене уређују да се на стручној и уметничкој матури проверавју усвојеност компетенција и општих стандарда постигнућа након завршеног средњег стручног образовања и васпитања, односно након завршеног средњег уметничког образовања и васпитања у складу са стандардом квалификације.

17. Програм за стицање компетенција

Члан 18.

Наслов изнад члана 63а и члан 63а мењају се и гласе:

"Програм за полагање опште матуре

Члан 63а

Полазник програма за полагање опште матуре може бити лице које је завршило средње стручно образовање у трогодишњем трајању, лице које је стекло квалификацију на нивоу 3 НОКС у неформалном образовању, лице коме је призната еквиваленција, у складу са чланом 35а Закона о националном оквиру квалификација Републике Србије.

Програм из става 1. овог члана реализује се у гимназији у трајању од две године, након чега полазник стиче право да полаже општу матуру, у првом наредном року у којем се организује.

Трошкове похађања програма из става 1. овог члана и полагања опште матуре сноси полазник.

Полазнику који је завршио програм из става 1. овог члана и положио општу матуру издаје се јавна исправа о положеној општој матури у складу са овим законом, без стицања нивоа 4 НОКС/средњег образовања у четворогодишњем трајању.

Програм из става 1. овог члана, начин пријаве испита у изборном делу опште матуре и остала питања од значаја за похађање програма утврђује министар."

Наведеним одредбама даје се могућност, да поред лица, које је завршило средње стручно образовање у трогодишњем трајању, полазник програма за полагање опште

матуре може да буде и лице које је стекло квалификацију на нивоу 3 НОКС у неформалном образовању, лице коме је призната еквиваленција, у складу са чланом 35а Закона о националном оквиру квалификација Републике Србије ("Сл. гласник РС", бр. 27/2018, 6/2020, 129/2021 - др. закон и 76/2023).

Такође се уређује да се програм за полагање опште матуре реализује у гимназији у трајању од две године, након чега полазник стиче право да полаже општу матуру, у првом наредном року у којем се организује.

18. Јавна исправа и наставак школовања

Члан 19.

У члану 64. став 3. мења се и гласи:

"На основу положене стручне, односно уметничке матуре ученик може да се упише на студије изван области из става 2. овог члана, уз полагање испита из одређених општеобразовних наставних предмета које полаже у изборном делу стручне, односно уметничке матуре, а које утврди самостална високошколска установа уместо пријемног испита, у складу са законом којим се уређује високо образовање."

После става 3. додаје се став 4. који гласи:

"На основу положене опште матуре након савладаног програма из члана 63а овог закона, кандидат може да се упише на студије у складу са ст. 2. и 3. овог члана без стицања средњег образовања и васпитања у четворогодишњем трајању."

Законом о високом образовању (Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 73/2018, 27/2018 - др. закон, 67/2019, 6/2020 - др. закони, 11/2021 - аутентично тумачење, 67/2021, 67/2021 - др. закон и 76/2023) ближе се уређује начин уписа на високошколску установу.

19. Евиденција о успеху ученика

Члан 20.

У члану 71. речи: "наставних предмета" замењују се речима: "обавезних предмета, изборних програма", а после речи: "закључне оцене из" додају се речи: "обавезних предмета, изборних програма".

Термин „наставних предмета“ замењен је термином „обавезних предмета, изборних програма“, а ради терминолошког усклађивања са Законом о основама система образовања и васпитања.

20. Јавне исправе

Члан 21.

У члану 79. став 5. после тачке 5) тачка се замењује тачком и запетом и додаје се тачка 6) која гласи:

"6) положеној општој матури у складу са овим законом, без стицања нивоа 4 НОКС/средњег образовања у четворогодишњем трајању."

Допуном овог члан, прописује се да школа издаје, поред већ прописаних јавних исправа, и уверење о положеној општој матури, лицу без стицања нивоа 4 НОКС/средњег образовања у четворогодишњем трајању, које је положило програм за полагање опште матуре из чл. 18. Измена и допуна Закона.

Члан 22.

У Закону о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник РС", број 52/21), члан 7. мења се и гласи:

"Члан 7.

Закључно са школском 2024/2025. годином у школи се полаже матурски испит за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању, у складу са овим законом и Законом.
Почев од школске 2025/2026. године у школи се полажу стручна, уметничка и општа матура, у складу са овим законом и Законом."

Члан 23.

Кандидати који су положили матурски испит по прописима којима је уређено полагање матурског испита за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању, као и други кандидати, могу да приступе полагању стручне, уметничке и опште матуре, у сврху рангирања за упис на високошколску установу.
Ближе услове од значаја за полагање испита из става 1. овог члана утврђује министар.

Члан 24.

Подзаконски акт из члана 18. став 5. и члана 23. став 2. овог закона донеће се у року од две године од дана ступања на снагу овог закона.
До доношења прописа из става 1. овог члана примењују се прописи који су важили до дана ступања на снагу овог закона, ако нису у супротности са овим законом.

Члан 25.

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику Републике Србије".

Прописују се рокови:

- 1) за полагање матурског испита за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању закључно са школском 2024/2025. годином;
- 2) за полагање стручне, уметничке и опште матуре почев од школске 2025/2026. године;
- 3) подзаконски акт којим се ближе уређује програм за полагање опште матуре, начин пријаве испита у изборном делу опште матуре и остала питања од значаја за похађање програма, као и подзаконски акт којим се уређују ближи услови од значаја за полагање матурског испита, односно стручне, уметничке и опште матуре, у сврху рангирања за упис на високошколску установу, биће донети до 04. новембра 2025. године;
- 4) Измене и допуне Закона ступају на снагу 04. новембра 2023. године.

07.11.2023. год.

аутор: Биљана Антић, дипл. правник